

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Tegevuskava: Euroopa äriühinguõigus ja äriühingu üldjuhtimine – ajakohane õigusraamistik kaasatunute aktsionäride ja jätkusuutlike äriühingute jaoks” ”

COM(2012) 740 final

(2013/C 271/13)

Raportöör: **Edouard DE LAMAZE**

19. veebruaril 2013 otsustas komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Tegevuskava: Euroopa äriühinguõigus ja äriühingu üldjuhtimine – ajakohane õigusraamistik kaasatunute aktsionäride ja jätkusuutlike äriühingute jaoks” ”

COM(2012) 740 final.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon võttis arvamuse vastu 29. aprillil 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 490. istungjärgul 22.–23. mail 2013 (22. mai istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 135, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 11.

1. Kokkuvõte ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee väljendab heameelt äriühingu üldjuhtimist käsitleva tegevuskava peamiste suundade üle.

1.2 Komitee hoiatab ohu eest, et vastavusnõue suurendab eeskirjade täitmisega tekkivat kulu börsil noteeritud ettevõtete jaoks, ja tuleb meelde, et ettevõtjate jaoks on avatud finants-turg äärmiselt vajalik. Hea tasakaal seadusandlike meetmete ja pehmete juriidiliste normide – soovituste ja üldjuhtimise eeskirjade – vahel sõltub iga esitatud algatuse rakendamise üksikasjadest.

1.3 Eelkõige seoses uuendusliku meetmega panna äriühingutele läbipaistvuskohustus seoses nende tasustamispoliitikaga ootab komitee komisjonilt mõistlike nõudmiste seadmist, et mitte ohustada äriühingute arengut nende tegevuskulude suurendamise tõttu. Komitee juhhib tähelepanu asjaolule, et uute eeskirjadega tuleb kaitsta ärisaladust.

1.4 Olulises punktis, et aktsionärid hääletaksid tasustamispoliitika üle, leiab komitee, et Euroopa tasandil ühtlustamise püüe ei tohiks minna kaugemale konsulteerivat laadi hääletusest, panemata kahtluse alla äriühinguõiguse alust.

1.5 Komitee kutsub komisjoni üles analüüsima kavandatud mõjuhindangus põhjalikumalt iga algatuse otstarbekust VKEde vaatenurgast.

1.6 Komitee leiab, et lisaks kavandatavatele algatustele tuleb äriühingu tõhusaks toimimiseks eelkõige kriisiajal rõhutada vajadust tugevdada töötajate kaasatust.

1.7 Lisaks kustub komitee üles tugevdama juhatuse liikmete koolitust ja väärtustama selles vallas heade tavade tutvustamist.

1.8 Äriühinguõiguse suhtes peab komitee vajalikuks suunata prioriteetid Euroopa osaiühingu projektile ning meetmetele, mis soodustavad asukoha üleviimist ELis. Nii ühe kui teise puhul tuleb tagada töötajate kaasatus ja seda tugevdada, eelkõige tuginedes eraldi konsultatsioonile sotsiaalpartneritega, nagu on ette nähtud ELi aluslepingutes.

1.9 Komitee ei toeta ideed, mis tunnustab „konsolideerimisgrupi huvi” põhimõtet, mille tulemusel võidakse lõpuks kahjustada juriidiliste isikute sõltumatuse põhimõtet konsolideerimisgrupis, eelkõige kui tegemist on ELi mitte kuuluvate isikutega. Lisaks muretseb komitee loogika pärast, mis näib eelistavat konsolideerimisgrupi huvi tütarettevõtja huvile, mis võidakse ohverdada.

2. Teatise sisu

2.1 Kõnealuse tegevuskavaga jätkab komisjon teatist „Euroopa 2020”, kus komisjon kutsus üles parandama ärikeskkonda Euroopas. Tegevuskavas teeb komisjon ettepaneku algatusteks, mille eesmärk on tugevdada ELi äriühingu üldjuhtimise raamistikku kahe tegevussuuna alusel:

- suurem läbipaistvus nii aktsionäride ja üldsuse kui ka äriühingu suhtes: juhtorgani mitmekesisuspoliitika avalikustamine ja mitteinantsriskide juhtimine (strateegilised, toimimis- ja vastavus- jt riskid); nende selgituste parandamine, mida peaksid esitama äriühingud üldjuhtimise eeskirjade soovituste eiramise korral; institutsiooniliste investorite hääletamisprotsesside avalikustamine; aktsionäride tuvastamine;
- aktsionäride suurem kaasamine: järelevalve tasustamispoliitika üle; aktsionäride parem järelevalve seotud osapoolte tehingute üle; volitustega seotud nõustamisteenuste reguleerimine; töötajate julgustamine aktsionärideks või osanikeks saama;

2.2 Samal ajal kavandatakse mitmeid algatusi äriühinguõiguse vallas, mis juba määratluse järgi puudutavad lisaks börsil noteeritud äriühingutele kõiki äriühinguid: piiriüleste tehingute lihtsustamine (piiriüleste ühinemised ja jagunemised ning vajaduse korral asukoha üleviimine), Euroopa osaiühingu (SPE) põhikirja ettepaneku järelemeetmete analüüs, teabekampaania Euroopa äriühingu (SE) ja Euroopa ühistu (SCE) põhikirjade kohta, sihipärased meetmed konsolideerimisgruppidele (eelkõige „konsolideerimisgrupi huvi” põhimõtte tunnustamine), Euroopa äriühinguõiguse kodifitseerimine. Kõigile algatustele tehakse eelnev mõjuanalüüs, mille tulemusel võidakse neid muuta.

3. Üldised märkused

3.1 Üldises plaanis väljendab komitee heameelt kõnealuses tegevuskavas esitatud meetmete üle, mis – kui erandid välja arvata (mida käsitletakse allpool) – äriühingu üldjuhtimise osas tugevdavad praegust raamistikku selle põhjaliku muutmise asemel.

3.2 See tegevuskava näib püüdlevat teatud tasakaalu suunas seadusandlike meetmete ja pehmete juriidiliste normide – soovituste ja üldjuhtimise eeskirjade – vahel. Komitee märgib, et igal lisakohustusel läbipaistvuse vallas ja eelkõige tasustamispoliitikas on mõju ettevõtjate tegevuskuludele.

3.3 Komitee väljendab kahetsust, et kui tegevuskavaga soovitakse parandada aktsionäride kaasatust, siis samas ei nähta ette töötajate kaasatuse tugevdamist, mille tähtsust rõhutas komitee oma arvamuses 2011. aasta rohelise raamatu kohta⁽¹⁾. Komitee tuletab meelde, et töötajate osalemist otsustamisprotsessis peetakse ELi õiguses säästva arengu ja ettevõtja tulemuslikkuse soodustajaks.

3.4 Jättes kõrvale kõnealuse tegevuskava, leiab komitee, et töötajate osalemise mõistet tasuks täpsustada selle sisu ja täpse määratluse osas vastavalt äriühinguõiguse alustele, mida võidakse seetõttu muuta⁽²⁾. Komitee toetab mitmeid sidusrühmi kaasavat lähenemisviisi, mis vastab väljakutsetele, millega seisavad silmitsi ettevõtjad, kes edendavad arengut pikaajalises perspektiivis ning soovivad võtta endale kohustuse oma töötajate ja nende töökeskkonna suhtes. Selline lähenemisviis eeldab head sotsiaaldialoogi ja usalduslikku õhkkonda, mis tuginevad selgetele teavitamis-, konsulteerimis- ja osalemiseeskirjadele seal, kus need olemas on. Selles osas soovib komitee julgustada uute võimaluste, näiteks jätkusuutliku ettevõtte kontseptsiooni avastamist⁽³⁾.

3.5 Lähtudes oma vastusest 2011. aasta rohelisele raamatule, juhib komitee tähelepanu ka asjaolule, et äriühingu hea juhtimine sõltub ka juhtorgani liikmete pädevusest – eelkõige juriidilises ja finantsvaldkonnas. Komitee toonitab vajadust kohandada juhtorgani liikmete koolitust vastavalt äriühingu liigile ja eelkõige selle suurusele ning julgustada iga algatust, millega soodustatakse heade tavade tutvustamist selles valdkonnas. Seda aspekti tuleks komitee arvates käsitleda komisjoni mõnes järgmises soovitusel. Läbipaistvuse ja juriidilise kindluse põhjustel just VKEde ja nende töötajate seisukohast peaksid kõik Euroopa äriühinguõiguse täiendamiseks mõeldud meetmed vältima selektiivset ühest režiimist teise liikumist, mille kohaselt lubatakse registreerida täiesti uus Euroopa äriühing või eraldada registrijärgne asukoht äriühingu (tegelikust) asukohast.

3.6 Äriühingu juhtimine

3.6.1 Komiteel on juba olnud võimalus tuletada meelde, et äriühingu juhtimise ülesanne on tagada äriühingu ellujäämine ja õitseng,⁽⁴⁾ luues eri osalejate vahel usaldust loovad tingimused⁽⁵⁾. Nagu Euroopa äriühinguõiguses, peavad algatused äriühingu juhtimise vallas aitama soodustada äriühingute elu ja toimimist ning tugevdama nende konkurentsivõimet.

⁽¹⁾ ELT C 24, 28.1.2012, lk 91.

⁽²⁾ Äriühinguõiguses põhineb tegelikult ainult aktsionäre, juhtorganit ja tegevjuhtkonda ühendavatel suhetel.

⁽³⁾ ELT C 161, 6.6.2013, lk 35.

⁽⁴⁾ ELT C 84, 17.3.2011, lk 13.

⁽⁵⁾ Juhtkond, töötajate esindajad, investorid, kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused.

3.6.2 Arvestades börsil noteeritavate äriühingute arvu langust ja börsilt lahkuvate äriühingute üha suuremat arvu, märgib komitee, et ettevõtjatel ja eriti VKEdel on äärmiselt vajalik omada juurdepääsu finantsturule. Paljude ettevõtjate praegused rahastamisraskused takistavad märkimisväärselt nende arengut. Et tagada avatud finantsturg, peab komitee äärmiselt oluliseks mitte suurendada juba vägagi ulatuslikke takistusi, mis on seotud börsil noteeritud äriühingute ja eelkõige VKEde juhtimisega, et veelgi enam ei väheneks nende motivatsioon börsile minna. Komitee viitab muu hulgas ohule suurendada konkurentsialast asümmeetriat, mis on praegu börsil noteeritud ja mitte noteeritud äriühingute vahel. Viimastele ei kehti sellised läbipaistvuskohustused nagu esimestele, ent samas saavad nad suurt kasu noteeritud äriühingute avaldatud teabest.

3.6.3 Komitee väljendab kahetsust, et komisjoni väljendatud vajadus võtta arvesse VKEde eripära – nii mahu kui ka aktsionäride struktuuri osas – on sõnastatud vaid väga üldiselt ning seda ei ole täpsustatud ega konkretiseeritud iga esitatud algatuse puhul.

3.6.4 Komitee toonitab selles osas vajadust muuta VKEde määratlust ELi tasandil, et paremini võtta arvesse VKEde eripärasid.

3.6.5 Normatiivse lähenemisviisi asemel soovib komitee võimalikult suurel määral põhimõtteid määratlevat lähenemisviisi, misjärel on liikmesriikide ülesanne neid kohandada vastavalt riigi tingimustele. Juba 2003. aastal⁽⁶⁾ rõhutas komisjon äriühingute juhtimise riiklike eeskirjade märkimisväärselt ühtlust. Komitee märgib rahuloluga, et kõnealuse tegevuskava olulistest punktides ja eelkõige seoses eeskirju eiravatelt ettevõtetelt nõutavate selgituste esitamise parandamisega näib komisjon järgivat sellist lähenemisviisi.

3.6.6 Läbipaistvuse üldise eesmärgi suhtes toetab komitee komisjoni algatusi, millega soovitakse kogu ELis kehtestada eeskirjad, mida praegu kohaldatakse teatud liikmesriikides, eelkõige eeskirjad, mis soodustavad äriühingute pikaajalist tulemuslikkust. Komitee jaoks näib kogu raskus olevat selles, kuidas leida tasakaal õigusparaste läbipaistvusnõuete ja vajaduse vahel mitte takistada äriühingute kasvu üleliigsete halduskuludega ja konkurentsivõimet mõjutava teabe avaldamisega.

3.6.7 Leides, et nõuded, mis on kokku võetud lähenemisviisi „järgi või selgita” alla, on juhtimis põhimõtete alus, jagab komitee seisukohta, et seda lähenemisviisi tuleb rangemalt ellu viia. Selles suhtes tunnustab komitee komisjoni algatust.

3.6.8 Komitee võtab teadmiseks komisjoni soovi tugevdada aktsionäride rolli, et leida rahuldav tasakaal eri osalejate vahel. Komitee mõistab, et aktsionäridele lubatud õigused neid rohkem kaasata peidavad ka kohustusi, mida nad peavad täitma.

3.6.9 Kuna seetõttu peab komitee oluliseks edendada dialoogi aktsionäride ja emitentide vahel, peab ta eriti tähtsaks algatust, millega tahetakse soodustada seda, et ettevõtjad tunneksid oma aktsionäre – mis on hädavajalik eeltingimus. Euroopa tulevane õigusakt selles valdkonnas peab arvesse võtma seadusandlike erinevusi isikuandmete kaitse vallas.

3.6.10 Komitee toetab samuti ettepanekut panna institutsioonilistele investoritele kohustus teavitada oma hääletamis põhimõtetest ja kaasamis põhimõtetest, eelkõige oma investeerimiskavadest äriühingutes, mille aktsiaid nad ostavad.

3.6.11 Olulises punktis, et aktsionärid hääletaksid tasustamis poliitika ja tasustamisaruande üle, leiab komitee, et Euroopa tasandil ühtlustamise püüe ei tohiks minna kaugemale konsulteerivat laadi hääletusest.

3.7 Äriühinguõigus

3.7.1 Erinevad esitatud algatused paneks komitee teistsugusesse prioriteetide järjekorda kui komisjon.

3.7.2 Erinevalt komisjonist leiab komitee, et jõupingutusi tuleb teha Euroopa osatüingu projekti alal ning püüda leida lahendus, mis võiks olla konsensuslik.

3.7.3 Komitee arvates on samuti prioriteetne soodustada ELi sisest asukoha üleviimist. Algatus, mida komitee kutsub üles esitama selles valdkonnas, peab jätkama ka töötajate aktiivse kaasatuse tingimuste tagamist ja tugevdamist.

⁽⁶⁾ Vt teatis „Äriühinguõiguse ajakohastamine ja hea ettevõtte üldjuhtimise tava täiustamine Euroopa Liidus – arengukava”, COM(2003) 284 final.

4. Konkreetsete märkused

4.1 Äriühingu juhtimine

4.1.1 Komitee tunnistab vajadust, et ettevõtjad parandaksid nende selgituste kvaliteeti, mida nad peavad esitama, kui nad eiravad äriühingu juhtimise eeskirju. Mõnikord tunduvad need selgitused olevat vaid retooriline harjutus, samas kui nad peaksid vastupidiselt olema asjakohaselt õigustatud ja vajaduse korral märkima, milline oli ellu viidud asenduslahendus.

4.1.2 Komitee märgib rahuloluga, et komisjon jätab liikmesriikide vastutusalasle ja riiklikele eeskirjadele ülesande täpsustada meetodid, mille abil parandada aruandeid juhtimistavade kohta.

4.1.3 Nagu komitee on juba rõhutanud,⁽⁷⁾ on äriühingute esitatavate selgituste hea kvaliteet eelkõige äriühingu enda huvides, sest muidu karistab turg ettevõtjat ebapiisavate selgituste eest.

4.1.4 Kui komisjon soovib kontrollida – või sertifitseerida – turule edastatud juhtimisalase teabe kvaliteeti, täpsustab komitee, et ei poolda siduvat meedet selles valdkonnas. Lisaks mainib komitee tehnilisi raskusi sellise projekti puhul, mis sarnaselt kohustusliku auditi direktiivile, millega luuakse auditikomitee, eeldab kõigile ettevõtjatele kohaldatavate ühtlustatud kriteeriumide määramist ELi tasandil.

4.1.5 Meede, mis võib kõige rohkem suurendada ettevõtjate halduskulusid, puudutab läbipaistvusnõudeid tasustamispoliitika ja juhatuse liikmete individuaalse tasustamise üksikasjade suhtes. Praegused nõuded tulenevad eri soovitudest ja riiklikest juhtimiseeskirjadest. Komisjon näeb selle jaoks nüüd tegevuskavas ette siduva vahendi ELi tasandil. Komitee võiks aktsepteerida seda meedet, kuid ainult juhul, kui selle tegelik rakendamine ei suurenda liigselt eeskirjade täitmisega tekkivat kulu ettevõtjate jaoks, ja seda tuleb põhjalikult analüüsida eelneva mõjuhinna kaudu. Komitee hoiatab ka ohu eest, et tegevjuhtkonna liikmete tasustamise muutuva osa kriteeriumide avaldamine seab ohtu ärisaladuse. Komitee rõhutab, et oluline on edastada aktsionäridele selge ja põhjalik teave mitte ainult kokkulepitud

summade kohta, vaid ka nende arvutamise meetodi ja määramise kriteeriumide kohta.

4.1.6 Üks küsimus, mis komitee arvates tekitab kõige rohkem probleeme, on idee anda aktsionäridele õigus hääletada tasustamispoliitika ja tasustamisaruande üle. Komitee kutsub üles olema äärmiselt ettevaatlik sellise korra seadmisel. Komitee märgib, et komisjon jääb selles küsimuses üsna ebamääraseks ega täpsusta selle hääletusõiguse olemust (nõuandev või siduv).

4.1.7 Lisaks sellise hääleõiguse rakendamise juriidilistele ja tehnilistele raskustele eeldaks siduv hääleõigus juhtorgani pädevuste ülekandmist aktsionäridele. Komitee ei saa toetada sellist suundumust, mis muudaks põhjalikult äriühinguõigust, isegi kui igal liikmesriigil on komitee arvates õigus otsustada hääleõiguse olemuse, st nõuandva või siduva hääleõiguse üle.

4.1.8 Komitee on selles küsimuses juba sõna võtnud, kiites selle heaks, ent täpsustades lisaks, et aktsionäridele nende üldkoosolekul esitatav otsus tasustamispoliitika kohta tuleb enne läbi arutada ja heaks kiita kogu juhatuses, nagu juba toimub Saksamaal⁽⁸⁾.

4.1.9 Seoses tegevjuhtkonna liikmete tasu muutuva osaga tuleb komitee meelde, et aktsionäride otsus nende üldkoosolekul peab hõlmama nii süsteemi ja kohaldatavaid eeskirju (varem kindlaks määratud ja mõõdetavad tulemuskriteeriumid) kui ka summat ennast, mis eeskirjade kohaselt üle kantakse⁽⁹⁾.

4.1.10 Mis puudutab volitustega seotud nõustamisteenuseid, tunnistab komitee vajadust selle rangemaks reguleerimiseks. Komitee soovib eelkõige, et neil oleksid järgmised kohustused: teavitada oma hääletamisplahimõtetest (koos oma soovitude põhjendustega); esitada analüüsiaruande kavand äriühingule enne selle edastamist investoritele (et äriühing saaks esitada oma märkused); teavitada huvikonfliktidest, mis võivad nende tegevust mõjutada, eelkõige sidemetest, mis neil võivad olla äriühingu ja aktsionäridega, ning nimetada meetmed, mida nad võtavad selliste konfliktide ärahoidmiseks.

⁽⁷⁾ ELT C 24, 28.1.2012, lk 91.

⁽⁸⁾ ELT C 24, 28.1.2012, lk 91.

⁽⁹⁾ Kooskõlas komisjoni 2004. aasta soovitudes toodud selgitustega.

4.2 Äriühinguõigus

4.2.1 Komitee leiab, et oluline on jätkata Euroopa osaiühingu projekti, mille konkretiseerimine peab toimuma aluslepingu sätete ja kehtiva äriühinguõiguse kohaselt. Lisaks riiklike õigusaktide ühtlustamisele oleks komitee arvates sellisel ühtsel vahendil nagu Euroopa osaiühing suur võimendav mõju VKEdes piiriülese tegevuse soodustamisel. Töötajate aktiivne kaasamine Euroopa osaiühingus samade eeskirjade alusel, mis kehtivad Euroopa äriühingule ja Euroopa ühistule, on komitee silmis nõudmine, mida ei saa kahtluse alla panna, ilma et see projekti õõnestaks, ja mis on keskne tingimus kokkuleppeks, mille saavutamist komitee soovib.

4.2.2 Seoses Euroopa eeskirjadega, mille abil soodustada asukoha üleviimist liikmesriikide vahel, oleks komitee samamoodi soovinud näha suuremat otsustavust komisjonilt, kes ise tunnistab selle vajaduse olulisust antud küsimuses. Algatus, mida komitee kutsub üles tegema selles valdkonnas, peab jätkama ka töötajate kaasatuse tingimuste kindlustamist ja tugevdamist. Töötajaid tuleb teavitada kavandatavast ümberpaigutamisest ja nendega tuleb konsulteerida direktiivi 2002/14/EÜ artikli 4 ning Euroopa tööõukogusid käsitleva direktiivi kohaselt.

4.2.3 Küll aga on komitee väga kahtlev ühenduse iga algatuse suhtes, mis tunnustab „konsolideerimisgrupi huvi” põhimõtet, mis lõpuks niikuinii kahjustab juriidiliste isikute sõltumatuse põhimõtet konsolideerimisgrupis, eelkõige juhul, kui tegemist on ELi mitte kuuluvate isikutega. Hoolimata komisjoni ettevaatlikust ja mõõdukast käsitlusest muretseb komitee loogika pärast, mis näib eelistavat konsolideerimisgrupi huvi tütarettevõtja huvile, mis võidakse ohverdada. Igal juhul, kui komisjon peaks ikka jätkama seda suundumust, tuleks enne töötada „konsolideerimisgrupi” ühise ELi tasandi juriidilise määratluse kallal. See ülesanne on eriti delikaatne ja keeruline, arvestades liikmesriikide erinevaid arusaamu selles valdkonnas.

4.2.4 Võttes arvesse tegevuskava ulatust, ei pea komitee prioriteetseks, et ELi äriühinguõigus kodifitseeritaks aasta lõpuks, sest see ülesanne on väga aeganõudev.

4.2.5 Komitee väljendab kahtlust, kas seda on võimalik teha kehtivat õigust muutmata, eriti arvestades komisjoni väljendatud muret, et parandada tuleb õiguslikud lüngad ja tahtmatud kattuvused direktiivides.

4.2.6 Samuti viitab komitee sellise ülesande keerukusele, sest asjaomased direktiivid, mis hõlmavad mitut valikut, on suures osas juba riiklikesse õigusaktidesse üle võetud.

Brüssel, 22. mai 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Henri MALOSSE